

AZ ANGOL NŐKRŐL.

London, július hó.

□ Az angol nőkről cikket írni a „Kultura“ olvasói számára sem nem egyszerű, sem nem nagyon hálás feladat. Mert egészen más volt annak a franciának a helyzete, akit egy francia lap megkérdezett a felől, hogy mi a jellemző különbség az angol és a többi nyugateurópai nő között és aki a kérdésre röviden csak ezt a választ adta: Mig minden nyugati kulturállamban a nők három csoportba oszthatók, szépekre, nem szépekre és érdekesekre, addig az angol nők minden habozás nélkül az első és harmadik kategóriába oszthatók be. Én azonban ilyen kurtán nem végezhetek, mert azt akarom, hogy ha röviden is, de rámutassak nemcsak azokra a külsőségekre, amelyekben az angol nő különbözik a magyar nőtől, de mondani kívánok egyet-mást azokról a lelki különbségekről is, melyeket a miénktől eltérő angol kultúra az angol nők egyéniségének kialakulásában előidézett. És mindezt egy cikkbe foglalni nevezem én hálátlan feladatnak.

□ Az angol társadalomban a nő helyzete nagyon különbözik a magyar nő társadalmi helyzetétől. Éppen ezért a nők helyzetének javítására irányuló mozgalom itten ma már egyedül a suffragette mozgalomban csúcsosodik ki, mely tisztán politikai jogok elérésére irányuló küzdelem, holott nálunk minden feminista mozgalomnak első és talán egyedüli célja a nők társadalmi posztíójának javítása. Az angol kulturának részét képezi a nő helyzete a társadalomban és ez a helyzet annyira speciális, hogy csupán az angol kulturát teljesen átvett országokban mint az Amerikai Egyesült államok, Ausztrália és New-Zealandban találkozunk hasonló jelenséggel, holott ezzel szembeállítva a mi művelt Nyugatunkon, Német- és Franciaországban a nők helyzete az előbb említettektől jelentékenyen különbözik. Eltekintve az éghajlati és faji különbségektől ez a speciális helyzet messze túlnyomó részben abban az angol nevelési rendszerben leli magyarázatát, mely minden angol kulturállamban oly üdvös eredményeket szült és nagyon valószínű, hogy a viszonyokra megfelelően alkalmazva nálunk is rövidesen éreztetné hatását. Ennek a nevelési rendszernek főjellemvonása a fesztelen érintkezés a középosztályba tartozó lányok és fiúk között, minek eredményeképpen a nálunk a

nő és férfi egyénisége és gondolkozásmódja között tátongó különbség teljesen áthidaltnak látszik. A pajtási viszony lányok és fiúk, hajadonok és fiatalemberek között mondhatnám annyira kifejlődött, mint az nálunk csak az egy nembéli ifjúság között képzelhető el. A tánc, tenisz és újabban annyira kedvelt roller skating teljesen száműzte a garde dame intézményét. Ezek a szórakozások és sportok bőséges alkalmat nyújtanak mindkét nem ifjúságának nemcsak az ismerkedésre, de egymás alapos megismerésére és különösen a nőknek az önállóságra. Mi sem természetesebb, mint hogy akkor, a midőn nincsen a mama a helyszínén, akitől mindig meg kell, vagy meg lehet kérdezni azt, hogy mi szabad és mi illik, az ifjú leány hozzászokik az önálló cselekvéshez és ahhoz, hogy egy „young lady“-nek adott viszonyok között miként kell viselkednie. Ez a szokás azután annyira átment a köztudatba, hogy alig ütköznek meg valaki azon, hogy két felnőtt barátnő kíséret nélkül megy bálba, cinderallára, színházba vagy five o'clock teára (nem kávéházba, mert ezek itt nincsenek divatban). Ez a szabadság törte le a társadalmi előítéleteket, könnyítette meg a lányok helyzetét a mindennapi érintkezésben és biztosított részére olyan kiváltságos helyzetet az angol magánjogban, melyet a magyar nők ha valaha, úgy csak nagy küzdelem árán fognak elérhetni. Ezenfelül kiölt ez a szabadság és függetlenség egy parazitát (ha az ugyan itt egyáltalában létezik), az aszfaltbetyárt.

□ Nagyon messze vezetne az, ha részleteibe bocsátkoznám az angol magánjognak az angol nők helyzetét illetőleg. De mégis némi képet nyerünk az itteni viszonyokról, ha csupán illusztrációképpen rámutatok arra, hogy Angliában az eljegyzésnek és házassági ígéretnek fontos jogi következményei lehetnek, ha azok bármelyikét az egyik fél a másik beleegyezése nélkül fel kívánná bontani.

□ Ime egy a ma reggeli lapokban megjelent ítélet egy „breach of promise“ (házassági ígéret megszegési) perben. Két jómódú polgári család gyermekei a fiú 25, a leány 19 éves. Eljegyezték egymást 2 évvel ezelőtt. Rövid pár hónapja, az esküdtek előtt felolvasott, következő levelet írta a fiú jegyesének:

My dear Gee!

Ez a levél kétségtelenül fájni fog neked, de én arra a meggyőződésre jutottam, hogy legjobb lenne mindkettőnkre nézve, ha felbontanók eljegyzésünket.

Semmit sem vethetnék szemedre, egyszerűen nem kívánok megnősülni. A múlt héten összeszedtem minden bátorságot, hogy ezt elmondjam neked, de sajnos nem mertem vele előhozakodni. Foglalkozásra és így biztosított jövőre nincsen kilátásom és határozott terveim nincsenek. Én szeretném, ha Te megtartanád mindazt, amit neked ajándékba adtam és ha megengeded én is megtartom a Te ajándékaidat.

Yours very truly,

J. Jackman.

□ Az esküdtszék a leánynak kárpótlásul 1070 £ (25.600 K) ítelt meg. Ezen összegből a leány saját bevallása szerint mindössze 70 £-et költött el kelenyére.

□ Nagyon természetesen ennek az éremnek is két oldala van és ennél a pontnál meg kell jegyezni, hogy az angol férfi más szemekkel tekinti a nőt mint keletibb szomszédjai. Ha az angol férfi nem tisztelné és becsülné a nőt és a társadalmi érintkezésben nem tekintené barátinak, akinek éppúgy megvannak az elvei, ideáljai és ambíciói mint egy férfinak, akkor elképzelhetetlen lenne az a szabad érintkezés, melyre az angol nő olyan büszke és amelyre a mi jelenlegi viszonyaink között sajnos még gondolni sem igen lehet.

□ Ezzel a szabadabb érintkezési rendszerrel karöltve halad és annak kiegészítője a nők sportra való nevelése. A mi németből átvett iskolai nevelésünk túltengése mellett Angliában az elméleti neveléssel teljesen egyenlő fontosságot tulajdonítanak lányoknál, fiúknál egyaránt a testi nevelésnek, nevezetesen a sportnak.

□ Hogy melyik rendszer a helyesebb annak felfedezése céljából nem kell mélyre hatolnunk. Aki végig nézi az angol színházakat, olvassa az angol novellákat, regényeket, folyóiratokat, keresve sem fog ráakadni arra a pesszimiztikus világfelfogásra, amely nálunk különösen újabb időben lépten-nyomon találkozunk. Nálunk minden költemény egy sóhaj, panasz vagy átok a sors, a múlt, a jelen, a jövő ellen. Minden második ujságcikk panaszkodik és mizériákról beszél: cseléd-mizéria, lakás-mizéria, költözködési-mizéria, csodálom, hogy még toalett-mizériáról nem hallani. A mi ifjúságunk a színházban csak a színművek iránt lelkesedik, a lapoknak pedig niucsen elég helye a fiatalság öngyilkossági híreinek leközlésére.

□ Én nem ismerem az otthoni viszonyokat elég alaposan ahhoz, hogy mindezt a pesszimizmust, az életkedv csökkenését a női nevelés terhére írjam, de annyit mondhatok, hogy az angol középosztály nőinek ma már jórésztben serdülő korban saját kereseti forrás után kell látni, tehát korábban érzi az élet gondjait mint a mi leány-ifjúságunk és mégis: mily csekély számú a fiatal leányok öngyilkossági kísérlete Angliában!

STEINER JÓZSEF.

□ □ □

A gályarab.

Odaláncolva a terhes gályán
a padom nedves deszkadarab.
Esőben, napban küszködöm árván
ég s víz között én, a gályarab.

A fél kezemmel, míg mellem hörgő,
a nagy lapátot emelgetem.
És folyton-folyvást a rabság csörgő
bilincsét zúzza másik kezem.

Töröm szakgatva a nehéz láncot.
A sebek gyűlnek s a véres ráncok
számára festem már nem elég.

Új vasat vernek... Hiába rázom,
amíg koporsóm vítorla vászon
s nedves sirom lesz tengerfenék.

Haraszthy Lajos.

A szakács.

Már fölterítve az asztalkendő
s fálalva rajta a reggeli
A szemnek fetsző, inynek ingerlő
s eltelik délig, ki ízleli.

Sült, félig nyersen, hal, vad, saláta,
pikáns mártások és kaviár;
csemege, édes, madár se látta
mit csak kívánhat a szem, a száj.

Pástétom, gomba, sajt, ízletes;
hideg vagy forró, ki mit keres.
Ez éhes Cézár dús lakomája.

S ki lelke vérit belékeverte,
míg megcsinálta, a névtelenre:
Szegény szakácsra, ki gondol rája?

Haraszthy Lajos.